

Космеда Р.
(Львів, Україна)

ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ ЮРИДИЧНОГО ЗАХИСТУ МАЙНОВИХ ПРАВ

РЕЛІГІЙНИХ ГРОМАД

(за матеріалами Львівщини)

Принципово важливим кроком у державно-юридичному забезпеченні прав громадян Україна на вільний вибір свого ставлення до релігії, забезпечення свободи віровизнання, було прийняття у 1991 році Закону України "Про свободу совісті та релігійні організації". Перед усім слід зазначити, що цей Закон по суті вперше в історії Української державності визнав суб'єктами права поряд з іншими релігійними організаціями і релігійні громади, що зареєстровані у встановленому порядку, гарантував їм судовий захист у разі порушення майнових прав. І це, без сумніву, позитивні моменти.

Проте, варто зупинитись і на недоліках цього Закону, що особливо рельєфно виявилось в практичній роботі. Мова, перш за все йде, про недосконалість механізму реалізації захисту права на свободу віровизнання, гарантії прав власників і користувачів культовим майном. Пояснюється це тим, що окремі норми Закону носили декларативний характер і на практиці їх було неможливо реалізувати. Це стосується, в першу чергу, статей 14 і 16 цього Закону, якими був гарантований судовий захист прав релігійних організацій у разі порушення державним органом термінів реєстрації, а також припинення діяльності релігійної організації у разі порушення нею чинного законодавства. Реалізувати це право релігійні організації не могли, оскільки на той час у чинному соціально-процесуальному законодавстві не існувало норми, яка б дозволяла суду приймати до розгляду такі заяви.

Більш детально хочу зупинитися на проблемі захисту майнових прав релігійних організацій, декларованих ст.17 цього Закону, оскільки найбільші труднощі в Львівській області вишикли саме з цього питання.

Згідно з ч.8 цієї статті, суперечки з питань щодо володіння та користування культовими спорудами і майном вирішуються виконавчими комітетами обласних Рад народних депутатів. Їхні рішення можуть бути оскаржені в судовому порядку, передбаченому цивільним процесуальним законодавством України. Однак, на час набування чинності цим законом у цивільно-процесуальному законодавстві норми, які б регулювали порядок застосування ст.17 Закону були відсутні. Чинна на той час ст.248-ІІ ЦПК України регулювала лише порядок оскарження до суду рішень виконкому з питань "розірвання договорів про надання релігійним організаціям у безкоштовне користування молитовних споруд і культового майна".

Багаточисленні скарги релігійних громад на рішення облвиконкому з питань володіння та користування культовими будівлями і релігійним майном залишилися без задоволення. Тільки в серпні-грудні 1991р. обласний суд відмовив у прийнятті близько 30 скаргам релігійних організацій із цих питань, мотивуючи відмову тим, що порядок розгляду скарг не врегульований цивільно-процесуальним законодавством. Аналогічну позицію зайняв і Верховний Суд України, який залишив у силі декілька ухвал облсуду з цих питань. У зв'язку з пробілами в законодавстві, не змогли захистити законні інтереси релігійних громад і інші правоохоронні органи. Це, в основному, скарги віруючих УАПЦ та УПЦ. Законодавча неврегульованість цього питання призвела до чисельних міжконфесійних конфліктів, які, нерідко, переростали в злочин. Це дрібні хуліганства, несанкціоновані вуличні походи, пікетування тощо. В окремих випадках віруючі для вирішення своїх майнових питань вдавалися до блокування шосейних доріг і залізниці. Масового характеру набули факти самовільного захоплення храмів. Слід зазначити, що всі майнові суперечки в області виникали між віруючими греко-католиками та православними.

Melnichuk J.
(Kharkov, Ukraine)

WHY UKRAINIAN WOMEN DO NOT FIGHT FOR THEIR RIGHTS:

PERSPECTIVES OF FEMINIST MOVEMENTS' DEVELOPMENT IN THE UKRAINE

Looking at the lives of women in our country one can observe a striking paradox: on the one hand, today women are obviously in disadvantageous positions in almost all spheres of social life. Statistical data as to the leadership positions, promotion opportunities, employment structure, learning rates can easily prove this.